

HET ZONNIGE RITME

VAN DE DOMINICAANSE REPUBLIEK

TEKST: MARIANNE WILSCHUT FOTOGRAFIE: JOHN VAN HELVERT

Dominicanen zijn dol op muziek. De *merengue* en *bachata* zijn onmisbare ingrediënten van het dagelijks leven op de Dominicaanse Republiek. Zo worden we na een bezoek aan de imposante, moderne kathedraal van het stadje Higüey om de hoek al verwelkomd door de vrolijke klanken van deze muziek. ‘Is er soms een bruiloft aan de gang?’ vraag ik mijn Dominicaanse metgezel Yvonne Cocco. ‘Nee, dat is de autowasserette,’ is het verrassende antwoord. En inderdaad passeren we even later een autowasserette waar het een vrolijke boel is. Slechts een paar mannen zijn bezig het stof van hun wagen af te spoelen. Het merendeel van de klanten laat zich onder het grote, met palmladeren overdekte terras gaan op de muziek. In de Dominicaanse Republiek is dit een geliefde uitgaansgelegenheid. Vooral op zaterdagavond en op zondag aan het eind van de middag wemelt het in deze wasstraten van de dansliefhebbers. Beroemde bachata- en merengue-artisten als Anthony Santos, Frank Reyes en Juan Luis Guerra geven er zelfs optredens. ‘Dansen doen we het hele jaar door. Daar hebben we geen aanleiding voor nodig,’ zegt Yvonne, lachend om mijn verbazing. ‘Dicht bij de wasserette zit altijd een motel waar je kamers voor een paar uur kunt huren,’ doet ze er nog een schepje bovenop. ‘We zijn nu eenmaal levensgenieters,’ zegt ze met een knipoog.

SUIKERRIETVELDEN

En dat is zeker zo. Als ik de dorpjes tussen de oneindige suikerrietvelden en bananenplantages passeer, krijg ik niet het idee dat de hectiek van de wereldeconomie veel vat heeft op de Dominicanen. Het leven speelt zich voornamelijk op straat af en als je van mensen kijken houdt, biedt een rit over het eiland veel spektakel voor het oog. Kijk bijvoorbeeld niet gek op als je vrouwen op de stoep van hun huis grote krulspelden bij elkaar in het haar ziet zetten. Of mannen treft die heftig discussiëren over het domino-spel dat ze aan het spelen zijn. De jonge generatie heeft zijn eigen spelletjes. Als ik in de buurt van Baboruco een foto probeer te maken van een fraai uitzicht op zee moet ik goed uitkijken dat ik niet slachtoffer word van het fanatieke waterpistolengevecht dat een groepje jongens aan het voeren is.

Voor de inwendige mens zijn overal op straat lekkere snacks te krijgen zoals *empandas*: hartige, gevulde deegflapjes, een puntje zoete maïs-taart of verse vruchten. Ik laat me verleiden door een kokosnootverkoper. Met zijn machete hakt hij eerst de bovenkant van de vrucht open. Gretig les ik mijn dorst met

Extra

Merengue uit Duitsland

De *merengue*, het nationale ritme van de Dominicaanse Republiek, is zoals bijna alle Latijns-Amerikaanse muziekstromingen een mix van invloeden. De drums komen uit Afrika, de *güira* – de rasp die het ritmische geluid maakt – is een erfenis van de Taíno-indianen en de accordeon is Duits. Hoe dat komt? In de negentiende eeuw kreeg een Duits

DE DOMINICAANSE WAY OF LIFE IS EEN VAN DE SCHATTEN VAN HET EILAND

het frisse sap dat in de noot verscholen zit. Dan gebaart de man dat ik de noot terug moet geven. Met een paar snelle slagen heeft hij in een mum van tijd de vezelige bast van de noot verwijderd, de noot gekraakt en het vruchtvlees hapklaar gemaakt. Als er ondertussen een auto voorbijrijdt die de speakers wijd open heeft staan, is er niemand die verstoord opkijkt. Een enkeling trotseert de warmte en gaat spontaan een dansje doen. Als er muziek is, moet er immers gedanst worden.

BOUNTYSTRANDEN

De uitbundige Dominicaanse way of life is een van de schatten van het eiland. De vierhonderd kilometer strand zijn een andere nationale trots. Niet voor niets kiezen film- en reclamemakers de Dominicaanse Republiek vaak uit als ze plaatjes willen schieten van het ideale strand. Wij bezoeken het strand dat in het spotje voor Bounty-repen figureert. Het ligt op Isla Saona in het zuid-

oostelijke puntje van de Dominicaanse Republiek. In de speedboot er naartoe ben ik flink door elkaar geschud. Het is dan ook een verademing als ik mijn voeten eindelijk in het warme water van de Caribische Zee kan zetten. Het witte zandstrand, waar vissersbootjes omgedraaid liggen te wachten, vormt samen met de kokospalmen en de tur-

Rechterpagina, linksboven: kapsalon in de buitenlucht in de omgeving van Barahona. Rechtsboven: in de Dominicaanse Republiek groeien meer dan driehonderd soorten orchideeën. Onder: op Isla Saona leven de bewoners van visvangst en het toerisme. Openingspagina's, links: stranden met palmen zijn er in overvloed. Rechts: deze man bespeelt de *güira*, een onmisbaar instrument voor de *merengue*.

DOMINICANEN ZIJN DOL OP MUZIEK, DE MERENGUE EN BACHATA

quoise zee inderdaad 'een stukje paradijs op aarde', zoals de reclamespotjes lange tijd verkondigden. Op het strand wachten witte hemelbedden totdat iemand er van de schaduw komt genieten. Ik laat ze nog even voor wat ze zijn. Dit is zo'n mooie baai, het zou een misdaad zijn om er niet meteen een duik in te nemen. Als ik uitgedobberd ben en terugzwem naar de kust, komt de geur van gegrilde vis en kip me tegemoet. Bij de snackhutjes langs het strand kun je een vol bord eten en een glaasje rum kopen. Het personeel van deze barretjes gaat 's avonds terug naar het vasteland. Dan zijn de stranden weer het domein van de papegaaien, krabben, schildpadden en zeesterren.

Er is één dorp op het eiland. Een vissersdorpje met kleurrijke huizen die overdag hun deuren openen voor de toeristen in de hoop dat zij er schilderijen, sieraden en andere souvenirs kopen. In de schaduw van een palmboom zit Masiel armbandjes te maken die ze aan de toeristen verkoopt. Haar zusje en zij wisselen het werk af. 's Ochtends gaat Masiel naar school en werkt haar zusje. 's Middags neemt Masiel het van haar over. 'Het werken met de toeristen is leuk, maar later wil ik graag arts worden,' vertrouwt het dertienjarige meisje me toe. 'Dan moet ik wel het eiland verlaten want hier gaat de school niet verder dan de zevende klas.' Masiels vader en haar tante gingen haar voor. Beiden wonen inmiddels in New York, dat een grote Dominicaanse gemeenschap heeft. Van de ruim zevenhonderd inwoners die het paradijselijke Isla Saona had, zijn er vanwege de massale emigratie nog maar tweehonderd over. Vooral omdat in het buitenland een betere boterham te verdienen valt. Na het toerisme is het geld dat Dominicaanse migranten naar huis sturen de belangrijkste inkomstenbron van het eiland.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat de permanente tentoonstelling over de Dominicaanse cultuur in het Centro Cultural Eduardo León Jimenes in Santiago een groot gedeelte heeft ingeruimd voor het thema emigratie. Aan de muur van het moderne museum, dat door een rijke biermagnaat is gebouwd, hangen foto's van Dominicanen in den vreemde. Op de grond staat een aantal koffers met daarin snoepjes, cd's, spelletjes, boeken en

'Deze danseres in Santo Domingo draaide zo snel rond dat zelfs kijken me duizelig maakte,' vertelt journalist Marianne Wilschut.

andere heimweekillers die de Dominicanen van huis meenemen naar hun nieuwe thuisland én vice versa. ‘De Dominicaanse cultuur is een smeltkroes van de Spaanse, Afrikaanse en de indiaanse cultuur,’ vertelt Delza Canto, onze gids in het museum. ‘Door de invloed van de Dominicanen in het buitenland en het groeiende aantal toeristen dat op het eiland besluit te blijven, gaat deze versmelting nog steeds door.’

OORSPRONKELIJKE BEWONERS

Even daarvoor heeft Canto uitgebreid stilgestaan bij de vazen, bijlen, sieraden en andere voorwerpen die ooit toebehoorden aan de Taíno-indianen. Het verhaal van de Taíno is tragisch. Toen Columbus op 5 december 1492 voet aan wal zette op het eiland dat hij Hispaniola doopte, ontmoette hij dit vreedzame volk – Taíno betekent in de eigen taal ‘goed mens’. Op dat moment leefden er ongeveer 400.000 Taíno op het eiland. Het schrikbewind van de koloniale overheersers en de vreemde ziektes die zij met zich meebrachten, eisten al snel hun tol. Ook pleegden veel Taíno, die in een hiernamaals geloofden, zelfmoord. Dertig jaar nadat Columbus voor het eerst voet aan wal had gezet, waren er nauwelijks indianen meer over. De Spanjaarden moesten vervolgens in Afrika op zoek naar slaven die het zware werk op de plantages en in de mijnen konden overnemen.

Het uitgestorven volk heeft op talloze rotsen en in grotten tekeningen achtergelaten. In nationaal park Lago Enriquillo vind je ze in een huizenhoge versteende koraalbank gekerfd. Om er te komen, moeten we eerst in de brandende zon een steile trap beklimmen. Het is een raar idee om in het binnenland een grote klomp koraal te zien, begroeid met cactussen. Het koraal, de vele fossielen van schelpen en het zoute meer liggen in het park omdat dit deel van het eiland vroeger zee was. Door het verschuiven van de platen in de aardkorst is de zeebodem omhoog gestuwd. Een-

Overall zie je mannen in de open lucht domino spelen. Soms ontaardt het spel in heftige discussies. Rechterpagina boven: de Bahía de las Águilas in nationaal Park Jaragua. De prachtige witte stranden rond deze baai zijn nog nauwelijks ontdekt door toeristen. Onder: een vrouw voert de duiven op het plein voor de kathedraal in Santo Domingo.

DE BIODIVERSITEIT OP HET EILAND IS ENORM

maal bovenop de koraalbank aangekomen zie ik dat de wand, die eruit ziet als een versteende spons, helemaal vol is gekerfd met beeltenissen van dieren en goden. Het lijkt haast het werk van baldadige kinderen.

TABAKSPLANT

Zou er een tekening van Enriquillo tussen zitten? Het meer en het park danken hun naam namelijk aan indianenleider Enriquillo. Deze beroemde leider van een grote Taíno-opstand tegen de Spanjaarden wist uit handen van zijn achtervolgers te blijven door zich op het eiland in het Lago Enriquillo te verschuilen. De indianenleider had er geen aangenaam gezelschap. Hij moest het eiland niet alleen met flamingo's delen, maar ook met leguanen en krokodillen.

Een andere erfenis van de Taíno is tabak. De indianen kwamen als eerste op het idee om de bladeren van de tabaksplant te drogen en te roken. Tabaksverslaving wordt daarom in de Dominicaanse Republiek ook wel gekscherend ‘De wraak van de Taíno’ genoemd. Misschien werkt het grappig afschrikwekkend want ik zie opvallend weinig Dominicanen roken. Desalniettemin willen deze levensgenieters anderen graag van een rokertje voorzien. Want hoewel Cuba de wereldwijde reputatie heeft, is de Dominicaanse Republiek een van de grootste sigarenproducenten ter wereld. ‘Wij produceren driemaal zo veel tabak als Cuba,’ vertelt Julio Viches, de eigenaar van sigarenzaak ‘La Leyenda del Cigarro’ in het centrum van de hoofdstad Santo Domingo. Het ambacht wordt vaak van vader op zoon overgedragen. Viches is al de derde generatie *tabaquero* in zijn familie en geeft me een vakkundige demonstratie. ‘Per sigaar gebruiken we vier verschillende soorten tabaksblad,’ vertelt Viches. ‘Die groeien hier allemaal op het eiland, alleen het dekblad importeren we uit de Verenigde Staten.’ Als de sigaar eenmaal is gerold, kun je hem niet meteen opsteken. ‘Net als wijn moet een goede sigaar rijpen. Deze Arturo Fuente heeft bijvoorbeeld twaalf jaar de tijd gehad om op smaak te komen,’ wijst hij naar een van de vele losse sigaren die

langs de kant van de muur in rekken liggen. Ik besluit een paar van deze bijzondere puros te kopen. Zelf rook ik niet maar ik ken wel iemand die ik er blij mee kan maken.

COLUMBUS' GRAF

Viches' sigarenzaak zit in een oud koloniaal pand vlakbij de ruïne van het allereerste ziekenhuis van de Nieuwe Wereld. In de hoofdstad zijn nog veel sporen uit het Spaanse koloniale verleden te vinden. De Dominicanen noemen Santo Domingo trots 'het nieuwe Athene' omdat hier naast het eerste hospitaal ook de eerste universiteit stond. In de kathedraal van Santa María la Menor, de oudste in de Nieuwe Wereld, werd in 1877 het graf van Columbus ontdekt. Hoewel men dacht dat de ontdekkingsreiziger in Sevilla lag begraven, wees onderzoek in 1959 uit dat het wel degelijk om delen van het lichaam van Columbus ging. Deze resten zijn inmiddels overgebracht naar de 'Faro a Colón', een monument dat speciaal werd gebouwd voor het Columbusjaar in 1992.

Een mooie plek om een stadswandeling door de koloniale wijk van Santo Domingo te beginnen is de Calle Las Damas, de oudste geplaveide straat van de stad. Hij wordt geflankeerd door imposante koloniale panden met typische Spaanse balkonnetjes en dankt zijn naam aan de rijke dames die hier vroeger in hun elegante jurken paradeerden. Op de zondagse antiekmarkt op het Plaza Maria de Toledo zijn wellicht nog wat oude parasols van deze sjeike dames op de kop te tikken. Al wandelend door deze

wijk gaat niet alleen de geschiedenis van Santo Domingo, maar ook van die van de rest van het continent bij mij leven. Ik passeer bijvoorbeeld het fort van waaruit conquistadores als Francisco Pizarro en Hernán Cortés hun expedities voorbereidden om de rest van Zuid-Amerika te veroveren. Op de slavenmarkt 'La Negreta' die even verderop lag, zijn de grimmige sporen uitgewist. Om de overige slaven schrik aan te jagen, werden hier opstandige slaven opgehangen. Gelukkig zijn er ook vrolijke verhalen over de geschiedenis van de stad te vertellen. Mijn favoriet is het verhaal dat hoort bij het monument voor de krabben aan de Malecon, de promenade aan zee. Op een avond in 1655 ondernamen de Engelsen onder leiding van admiraal William Penn en generaal Robert

Extra Volkssport *béisbol*

Is voetbal in het grootste deel van Latijns-Amerika volkssport nummer één, in de Dominicaanse Republiek is dat honkbal, of *béisbol* zoals de Dominicanen het schrijven. Langs de kant van de weg dus geen trapveldjes met voetballende jongetjes maar kleine baseballertjes, die allemaal graag in de voetstappen van

Sammy Sosa, Pedro Martinez of een andere Dominicaanse honkbalheld zouden willen treden. Is een handschoen of bal te duur? Geen nood, van karton is zo een handschoen gemaakt en het hoofd van een plastic pop kan ook prima dienst doen als bal. Armoede maakt inventief. ■

De moderne basiliek van Nuestra Señora de la Altagracia in Higüey is de grootste kerk van de Dominicaanse Republiek. Linkerpagina: Masiel maakt op Isla Saona armbandjes voor toeristen.

Venables een poging om de Spaanse kolonie te overheersen. Toen de Engelsen op het strand van Santo Domingo landden, hoorden zij een enorm gekraak en geritsel onder hun voeten. Omdat het donker was dachten zij dat ze op een overmacht aan krabben waren gestuit en namen de benen. Het strand bleek echter niet alleen met krabben bezaaid, maar ook met de krakende bladeren van amandelbomen. Als dank kregen de krabben een monument, de amandelboom moest het zonder monument stellen.

RIJKE BIODIVERSITEIT

Als ik een bruin vogeltje stil in de lucht zie zweven voor verschillende bloemkelken, kan ik mijn geluk niet op. ‘Een kolibrie!’ roep ik enthousiast. Maar de Dominicanen in mijn omgeving zijn niet onder de indruk. Ik had net zo goed ‘een mus!’ kunnen roepen. Het eiland bezit veel exotische vogelsoorten en een kolibrie is hier een doodgewoon vogeltje. Een van de opvallendste inheemse vogels is de Hispaniola-amazone. Deze nationale vogel is te herkennen aan zijn groene verenkleed en zijn rode staart. De biodiversiteit op het eiland is enorm. Door de hoogteverschillen heeft het eiland verschillende klimaatzones en dus ook verschillende landschappen. Zo huisvest de Dominicaanse Republiek de Pico Duarte, de hoogste berg van de Cariben. In de buurt van die berg kun je aan spannende buitensporten doen, zoals rafting. In Damajagua doe ik mee aan een tocht waarbij je langs maar liefst 27 watervallen omhoog kunt klauteren om er vervolgens vanaf te springen of te glijden. ‘Vroeger sprongen toeristen zonder begeleiding,’ vertelt gids Ga-

VRIJWEL OVERAL WORD JE HARTELIJK BEGROET

briel Trejo, terwijl hij mij een handje geeft wanneer ik de rivier vol glibberige keien met mijn iets te wijde waterschoenen probeer te doorwaden. ‘Het is wel eens gebeurd dat iemand zomaar een schedelbasisfractuur opliep.’ Een paar jaar geleden zijn de watervallen onder beheer gekomen van de inwoners van het gebied. Sindsdien gaan de toeristen met een ervaren gids de watervallen af, wordt de natuur afvalvrij gehouden en pikt de lokale bevolking een graantje mee van de inkomsten uit het toerisme. ‘Als gids verdien ik meer dan ik voorheen als suikerrietkapper verdiende,’ zegt Trejo. Van elk toegangskaartje gaat bovendien dertig pesos, een halve euro, naar een gemeenschappelijke bankrekening. ‘Daarvan hebben we een schoolbus gekocht en een bakkerij gebouwd.’ Al pratende met deze vriendelijke gids is de

Een koetsritje op zaterdagavond in Santiago, de tweede stad van het land. Rechterpagina: een *tabaquero* in Santo Domingo. De Dominicaanse Republiek is de grootste sigarenexporteur ter wereld.

glibbertocht door de rivier richting de watervallen omgevlogen. De eerste van de 27 watervallen staat opeens dreigend voor me. De stoere avonturier in mij zet het al snel op een lopen als ik zie hoe hoog hij is. ‘Sorry, hoogtevrees’, zeg ik verontschuldigend. Trejo doet het voor en duikt met een sierlijke boog recht het water in.

De watervallen van Damajagua zijn een mooi voorbeeld van ecotoerisme op het eiland. Helaas staat deze duurzame vorm van toerisme nog in de kinderschoenen. Milieuconsultant Adolfo López heeft dergelijke projecten onlangs in kaart gebracht. ‘Eco-

toerisme is hier nog niet zo’n prioriteit als bijvoorbeeld in Costa Rica’, weet hij. ‘De grote hotelketens zijn er niet gelukkig mee als de plannen voor de bouw van nieuwe resorts dreigen te worden gedwarsboomd door milieustrongactivisten.’ Als meer grote hotels bewuster met het milieu om zouden gaan en in de lokale economie zouden investeren, zou dat een groot verschil kunnen maken. Maar liefst tachtig procent van de toeristen op de Dominicaanse Republiek houdt immers vakantie in een van de all-inclusive resorts. Hoewel het natuurlijk heerlijk is om in zo’n resort in de watten te worden gelegd, is het jammer dat maar weinig vakantiegangers buiten hun hotel komen. Die hekken geven het onterechte idee dat het niet veilig zou zijn om zelf op onderzoek uit te gaan. Dat is jammer, want de Dominicanen komen over het algemeen niet over als mensen voor wie je bang moet zijn. Integendeel, vrijwel overal

word je hartelijk begroet. Vanwege de joviale en gastvrije cultuur van het eiland zou Patricia, de manager van strandtent LAX in de badplaats Cabarete, niet meer terugwillen naar haar thuisstad Bordeaux. ‘Als ik in Frankrijk ben, geneert mijn familie zich altijd een beetje omdat ik iedereen op straat groet,’ vertelt ze. Hier is het bovendien altijd mooi weer. Ik blijf.’

Marianne Wilschut schreef eerder in Traveler over Frankrijk en Warschau. John van Helvert werkt als reisfotograaf voor diverse tijdschriften en maakt ook reclamefoto's.

REISWIJZER Dominicaanse Republiek

De reis

Vanuit Amsterdam vliegt Martinair, www.martinair.com, op Punta Cana (dinsdag en zaterdag) en Puerto Plata (zaterdag).

Beste periode

Het hele jaar door schommelt de temperatuur tussen 18 en 30°C en

schijnt de zon volop. De zeewater-temperatuur bedraagt 27°C in de winter en 30°C in de zomer. Het droge seizoen is van november tot april. De rest van het jaar kan er een korte bui vallen.

Reisdocumenten

Er is geen visum nodig. Bij aankomst

moet u een toeristenkaart kopen voor US\$ 10.

Geld

De Dominicaanse peso (€ 1 = plm. DOP 40).

Tijdsverschil

5 uur vroeger in de winter, 6 uur in de zomer.

Elektriciteit

110 volt. Neem een Amerikaanse verloopstekker mee.

Telefoon

Het landnummer van de Dominicaanse Republiek is 809.

Leuk om te doen

■ Carnaval wordt maar liefst tweemaal per jaar gevierd, in februari en in augustus. Het plaatsje La Vega is beroemd is om zijn kleurrijke optocht.

■ Walvissen spotten kan tussen januari en maart bij Samana. Zwemmen met dolfijnen kan in

Ocean World in Puerto Plata, www.oceanworld.net.

Uit het verhaal

■ De Damajagua-watervallen, www.27charcos.com
■ Centro Cultural Eduardo León Jimenes, www.centroleon.org.do.

Overnachten

■ Hotel Sunscape Casa del Mar, Playa Bayahibe, La Romana; tel. 221 88 80, www.sunscapecasadelmar.com
■ Casa de Campo, La Romana, tel. 523 33 33, www.casadecampo.com.do
■ Casa Bonita, Barahona, tel. 540 59 08, www.casabonitadr.com
■ Hotel Barceló Premium, Puerto Plata, tel. 320 50 84, www.barcelo.com.

Meer informatie

Dominicaans Verkeersbureau voor de Benelux: Louizalaan 271, 1050 Brussel, tel. (+32) 2 64 61 300, www.godominicanpublic.com en www.visitdomrep.com.